

A.Krēsliņš

MĀRTIŅA BĪMAŅA DIBINĀTĀ PASAULES ENERĢIJAS PADOME
NO 1924. GADA LĪDZ ŠODIENAI

Rīgā 1997. g. septembrī notika vērienīga starptautiska konference – Pasaules Enerģijas padomes – PEP - (World Energy Council) Baltijas reģionālais forums “Enerģētikas stratēģija Baltijas valstīs: no atbalsta uz biznesu”.

PEP, kas līdz 1989. gadam saucās Pasaules enerģijas konference (PEK), ir dibināta 1924. gadā Londonā neatkarīgu 40 valstu un Lielbritānijas domīniju konferencē, kurā Latviju pārstāvēja Mārtiņš Bīmanis, toreizējais LU prorektors, vēlāk arī rektors (1931 – 1933). Viņš kļūst par Latvijas nacionālās spēka komitejas priekšnieku un paliek šajā Ministru Kabineta ik pēc trīs gadiem pārstiprinātajā amatā līdz pat 1940. gadam. Bez tam viņš kopš 1934. gada vada arī minētās komitejas sastāvdaļu – Elektriības padomi.

PEK Latvijas nacionālā komiteja vispār nodarbojās ar spēka avotu pētīšanu un apsaimniekošanu, balstoties uz starptautiskas sadarbības principiem un plānveidību savā valstī. Galvenie rezultāti bija pārskati “Latvijas elektrifikācijas pamati” (1931) un “Latvijas siltuma bilance” (1937), kas deva detalizētu priekšstatu par kurināmā un enerģijas bilanci valstī, kā arī iezīmēja prognozes līdz 1950. gadam. Nozīmīgs ir bijis atbalsts kredītu saņemšanā mazo hidroelektrostaciju būvei, tarifu noteikumu izstrādei, koncesiju rajonu sastādīšanai un , protams, Daugavas spēkstacijas koncepcijas izveidei.

Mārtiņš Bīmanis 1891. gadā beidzis RPI ar būvinženiera diplomu un līdz 1920. gadam strādājis Maskavas pilsētas infrastruktūras sistēmas, pētījis ūdensapgādi, bijis ārpilsētas kanalizācijas tīklu direktors. Jau Maskavā bijis aktīvs latviešu sabiedrībā, tai skaitā korporācijas “Selonija” sava laika literāro vakaru priekšnieks un viceseniors. Pēc atgriešanās Latvijā uzņēmies atbildīgus amatus LU – bijis Organizācijas padomes loceklis (1921 – 1922), Inženierzinātņu fakultātes dekāns (1926 – 1928, 30/31, 33/34). Viņam pirmajam LU piešķirts Dr.ing.h.c. grāds (1924), vēlāk arī Tartu universitātes Dr.oec.h.c. grāds (1932), bet, atklājot RLB Zinātņu komiteju (“Latviešu Zinātņu akadēmiju”), viņš ir viens no 6 tās goda biedriem kopā ar RLB priekšnieku A.Krastkalnu, profesoriem J.Endzelīnu, P.Šmitu, J.Vītolu un V.Purvīti.

Par Latvijas kā PEP dalībvalsts atjaunošanu 1992. gadā Madridē 15. kongresā balsoja vairāk nekā 60 valstu pārstāvji. Tagad PEP Latvijas Nacionālā komiteja, kuru vada profesors Viktors Zēbergs, sekmīgi piedalās dažādos starptautiskos pasākumos, gatavo datus PEP Izpildkomitejai ik pa 3 gadiem publicējamā pārskatā par pasaules enerģētiskiem procesiem un prognozēm uz 20-50 gadiem. Sadarbības atjaunošanā lieli nopelni ir Nacionālās Komitejas izpilddirektoram profesoram Namejam Zeltiņam, kā arī a/s “Latvenergo”, “Latvijas gāze”, “Ventspils Nafta” un “Rīgas Siltums” vadībai.